

Finse meisjes slaan je om je oren

Kira Wuck. (2012). *Finse meisjes*. Amsterdam: Podium. Isbn 978 90 5759 545 5, € 15, 54 blz.

Soms blijft een bundel net iets te lang liggen. Niet dat er iets mis mee is, integendeel. Maar het momentum is opeens gewoon voorbij. En dan is het wachten op een nieuwe kans. Maar die komt vaak pas als er iets treurigs gebeurt, als de dichter doodgaat of zo. Gelukkig hoeft het niet altijd zo tragisch te gaan. Zoals bij de bundel *Finse meisjes* van Kira Wuck, in 2012 op grote afstand de beste Nederlandstalige bundel van het jaar (hallo GSB-poëzieprijsjury, hebben jullie zitten slapen!). Omdat Wuck binnenkort voor de tweede keer debuteert, dit keer met de verhalenbundel *Noodlanding*, zie ik mijn kans schoon om nog even op haar poëziedebuut terug te komen.

Een van de complimenten die de dichter ten deel vielen, kwam van Arnon Grunberg. Die had het over 'zinnen die ik wil lezen voor het slapengaan'. En inderdaad, *Finse meisjes* bevat heel wat zinnen die je bijblijven, lang nadat het omringende gedicht zich heeft teruggetrokken in de krochten van de herinnering. Een kleine bloemlezing: 'de meeste dingen gebeuren tijdens iemands afwezigheid', 'Mijn moeder is verliefd op mijn logopedist / ze komt het huis niet uit behalve voor mijn spraaklessen', 'De leukste mannen eten hun biefstuk rauw', 'Waar praten we over als we / het liever niet over onszelf hebben', 'Doe iets nuttigs / koop een kamerplant', 'De tijd gaat sneller als je af en toe een plant verschuift', 'Eenzaamheid ruikt naar kalfslever in een ovenschaal'.

Het zijn stuk voor stuk zinnen die zo op een heel erg wrang Delftsblauw tegeltje kunnen, wijsheden die je bijblijven en

waar je nog eens wat aan hebt als op een feestje de conversatie stukt. Maar daar gaat het in de poëzie niet om, en in deze bundel al helemaal niet.

Vroeger had ze een kat die te bol werd om te rennen
ze breidt nog steeds truitjes en zoekt zijn haar
de televisie staat aan, maar meestal op een tussenkanaal
ze noemt het uitzicht

Ze kijkt naar de foto op het nachtkastje
een magere man met spitse oren
hij zorgt dat ze haar gebedjes niet vergeet
ze draait zijn gezicht naar de muur
de verpleegster draait hem bij het afstoffen terug

Nog voordat de maan vertrokken is
kijkt ze hoe de bruine prut in de kan druppelt
de stad is klein door haar raam
ze is er in drie stappen vanaf de keuken

Dit gedicht over een uitzichtloos bestaan heet 'Uitzicht', een titel die het allemaal nog schurender maakt dan het is. Het voert een leven op dat balanceert op de uiterst smalle grens tussen verbeelding en werkelijkheid, een leven waarin het bruisende bestaan ('de stad') slechts drie stappen verwijderd is van de keuken, maar dat uiteindelijk niets meer blijkt te zijn dan een ingekaderd beeld achter vensterglas. Haar leven bestaat uit talloze tegenstellingen tussen hoe het is en wat zij wil. De kat, de truitjes, de foto, antithesen die zo mooi en heel subtiel hun beslag krijgen in de woorden 'zijn haar' in regel 2. Dit gedicht, uit de cyclus

'Familie', kondigt een erfelijke belasting aan, die de hele bundel door dreunt. Indringers zijn gewaarschuwd.

De tweede cyclus, 'Wasdagen', gaat over een opbloeiende relatie en eindigt met een gedicht met de veelzeggende titel 'Oogsten'.

De tijd gaat sneller als je af en toe een plant verschuift
in de winter heb ik beweegredenen nodig
niets is hier voorbestemd
maar alles gaat geleidelijk

dit ben ik in het oudst van de nacht
en ik waarschuw je alvast, ik word vaak verliefd

ik herken je voordat je jezelf herkent
(je past goed bij mijn behang)
er zijn huizen waarin je beter gedijt

we roken gaten in het bankstel
als je er nog bent als ik me omdraai

dan ga je niet meer weg

Dat wordt dus een relatie waar geen ont-komen meer aan is, een gevangenschap tot de dood erop volgt. Of de dooi. 'Je komt niet weg voordat alles ontdooit (...)' Soms hakt er iemand een wak in het ijs / om te kijken of hij nog leeft' heet het wat verderop in de bundel. De 'ik' die (uitzonderlijk mooi ambigu) 'beweegredenen' nodig heeft, waarschuwt de nieuwkomer. Op trouw hoeft hij niet te rekenen, en ook de eigen wil kan ingeleverd worden. De mysterieuze 'ik' oefent haar macht uit zonder enige schroom. Wat is dit voor wezen? Is het een heks? Een voorchristelijke tovenares? Nee, het is (de titel ver-raadt het al) een Fins meisje.

Foto: Merlijn Doomernik

Finse meisjes zeggen zelden gedag
maar zijn niet verlegen of arrogant
je hebt alleen een beitel nodig om dichtbij te komen
ze bestellen bier voor zichzelf
reizen de hele wereld af
terwijl hun mannen thuis wachten
als ze boos zijn sturen ze je een rotte zalm

Overwinteren doen ze op een bank

onder de sneeuw
als het lente wordt laten ze zich vollopen
om de laag beschaving van hun huid te krabben
ze hangen rond in bushokjes
en soms naakt in een meer

In de nachtbus zetten ze hun tanden
in de rubberen stoelleuning
als ze niet in slaap gevallen zijn

'Finse meisjes zijn niet voor de poes' schreef Albert Hogewij in een recensie. Ik weet dat niet, zelfs niet na het lezen van deze prachtige bundel. Wat ik wel weet, is dat deze gedichten niet voor de poes zijn. Ze brengen de lezer uit balans zoals alleen goede gedichten dat kunnen. Een voorbeeld, van het gedicht 'Sri Lanka' luidt de derde strofe:

iemand is een vriend als hij
blijft nadat je hem vooruitbetaald hebt
er zijn verschillende manieren om een stad te zien
een daarvan is kotsend in een riksja

En wat een strofe! Niet alleen buitelen de beelden al te plastisch over elkaar, de ongerijmdheid van de twee mededelingen laat de lezer bovendien door twee enkels tegelijk zakken. Als een 'Fins meisje', zoals ik de gedichten maar ben gaan noemen, je zo om de oren slaat, dan heb je dat als lezer misschien ook wel verdiend. Pas in de laatste regel van het allerlaatste gedicht wordt de betovering – een beetje – verbroken. Het heet 'Vertrek' en het lucht op.

Op de nachtpont spelen trompetten
de wind blaast resten uit mijn haar
handen grijpen ramen vast die maar niet dicht willen gaan

Een jongen op de oever zwaait mij
wild gedag
ik ken jou niet, zeg ik
jawel zegt de jongen
we halen er een spiegeltje bij
als het niet beslaat –
dan ben je vertrokken

Kira Wuck is een dichteres die de lezer overmant, boeit en niet meer loslaat. Ik kijk uit naar haar prozadebuut. ■

Jan de Jong